

KRANJSKI ZVON

ŽUPNIJSKI LIST ZA KRANJ IN OKOLICO.

Izdaja: mestni župni urad v Kranju.
Izhaja zadnji teden v mesecu.

L. 1932. Št. 2.

Posamezna šte. 2 Din.

Štiri matere.

Večkrat smo slišali lani na grobovih slivospeve raznim umrlim možem, ki so več ali manj zaslužili navdušene slivospeve po smrti.

Nobena umrla mati pa ni bila deležna poslovilnega govora ob grobu in vendar so ga te morda stokrat bolj zaslužile, kakor drugi.

Naj se Kranjski zvon spomni vsaj štirih mater in jim posveti par besed v spomin!

Dne 19. nov. je umrla v Gorenjah vzorna krščanska mati **Sajovic Marija** roj. **Šepin**, žena železničarja v pokoj. stara šestdeset let. Imela je dvanajst otrok, dva sta umrla v zgodnji mladosti, druge je vzgajala v strahu božjem in v katoliškem duhu. Bila je članica ženske Marijine družbe, ki je kljub velikemu delu redno prihajala k shodom, pogosto k sv. zakramentom; bila je tiha, skrbna, pobožna, marljiva slovenska mati, ki je v skromnih razmerah zredila veliko otrok. Slava taki materi! Danes pač moramo postaviti na svetilnik take matere, da se uče mlajše, gmotno dosti boljše oskrbljene, kako je treba zaupati v Boga in zrediti veliko družino! Ali ni taka mati z dvanajstimi otroki junakinja, pred katero se morajo takozvane „moderne“ matere skriti v sramu, ko vodijo morda komaj par otročičev za seboj in kažejo svojo prazno dušo, ko morda vihajo nos nad takimi „vzornimi“ materami!

Dne 31. oktobra je zatisnila svoje trudne oči gospa **Krišper Josipina** roj. **Killer**, rojena l. 1851. Imela je — če ni kake pomote v župnijskih knjigah — osem otrok. Bila je tudi prava krščanska mati, polna vere, ljubezni do cerkve, molitve in duhovnikov. Bila je žena, ki je morala v svojem življenju mnogo trpeti, kakor pač večina mater, a v vsem svojem življenju ni izgubila poguma. V visoki starosti osemdeset let je bila vedno bistrega duha in še na smrtni postelji je ni zapustil nje vedri humor. K takemu bolniku hoditi je naravnost veselje za duhovnika. V njeni zadnji bolezni sem jo tu in tam obiskal. Pa vedno sem moral občudovati njeno junaško prenašanje najhujših bolečin, njeno vedno vedro oko, ki se je še v solzah smejala, njen zdravi humor, njeno zaupanje v božjo Previdnost, njeno hrepenenje po Bogu, njena ljubezen do presv. Srca Jezusovega, do Male Cvetke... Takih, pobožnih, vedrih mater v trpljenju, polnih vere, ljubi Bog nam daj!

Ana Mayr! Prvi je bil nje mož, cerkveni ključar, ki sem ga v Kranju prevedel in pokopal! In od takrat sva se poznala in približno od takrat se je začela tudi njena bolezen in trpljenje! In 15. decembra je mirna zatisnila svoje trudne oči! Reči moram: to je bila svetnica! Tankovestna, čista duša, pobožna, skrbna mati, polna vere in polna ljubezni do Boga in bližnjega. Le eno tožbo je imela, da ji je hudo, ker ne more v cerkev! Pri oknu nasproti cerkve je sedela in molila in spremljala v duhu sv. maše, katerih se ni mogla udeležiti v cerkvi... In njeno dobro srce! Koliko revežem je na tihem pomagal! Koliko je tudi za

cerkev žrtvovala! Pet otrok lje vzredila! O srečni otroci, ki imajo tako dobro mater!

In še eno naj omenim! **Viktorijo Kocbek!** Mater petih orok, ki je tako nenadoma odšla v večnost! Nisem jo poznal kaj bliže, le parkrat sva mimogrede govorila! A ko je umrla, sem slišal dve značilni sodbi. Naš Peter, ki bo kmalu že petindvajset let služil sv. Kancijanu in tovarišem, je prišel po novici, da je umrla gospa Kocbek in začel tožiti: „Oh te gospe je škoda, vi ne veste koliko je dala za cerkev!“ In prišla je neka gospa in rekla: „Reveži jo bodo pogrešali, koliko je ona dala, da ni vedela levica, kaj dela desnica.“ To je nagrobni govor, ki se ni govoril, a so ga srca čutila!

O ve dobre matere, ki ste odšle v večnost, naj vam bo posvečen ta skromni spomin v Kranjskem zvonu, kot nagrobni govor ki se ni govoril, a smo ga vsi ob vaših grobeh čutili v srcih.

Zavarovalna manija.

V župni pisarni bi morali imeti zadnje čase posebnega uradnika, ki bi dajal le podatke za osebe, ki jih nameravajo tuji zavarovati brez njihove vednosti. Ne bom razpravljaj o gotovih zavarovalnih firmah, ki so razpregle svojevrstno agitacijo za poseben način zavarovanja, da se morejo zavarovati popolnoma tuje osebe! Tistim, ki žele zavarovati svoje ali sebe, bi svetovali, da se zavarujejo pri kaki življenjski zavarovalnici, kakor je Vzajemna zavarovalnica, Karitas, Slavija in druge, ki jih poznate vsi kot solidne zavarovalnice. Tudi ni naš namen, da bi svarili pred špekulacijami, kdor ima veselje do tega, naj pa špekulira! Opozoriti pa je treba na dve strani te zadeve, o katerih ima pravico in dolžnost povedati svoje mnenje — župnik!

Prvo je neka pieteta, ki smo jo dolžni do svojega bližnjega in posebno do bolnih in starih ljudi!

Naj navedem par slučajev, v katerih se po našem mnenju ta pieteta krši.

V župno pisarno pride neka oseba, in prosi, da bi ji dal izpisek starih in betežnih oseb, ki pač ne bodo predolgo živele! „Rada bi jih namreč zavarovala in hitro prejela zavarovalnico.“ Tako približno je utemeljevala svojo željo!

„Za ta posel pa nismo župniki na svetu!“ Tako je bila ekspedirana.

Drug slučaj!

Pozvoni telefon. Halo, tukaj župni urad Kranj, kdo tam?

Tu N. N. Prosim, da bi mi hitro podali rojstne podatke za J. N.. On je jetičen in ne bo dolgo živel, pa bi ga zavaroval.

„Gospod N. N., ali vas je g. J. N. pooblastil, da ga zavarujete?“

„Ne, on o tem ne sme ničesar vedeti.“

„Te podatke ima pravico zahtevati le oblast, ali pa vsak sam zase, ali pa kak upravičen sorodnik ali pooblaščenec, za druge zadeve pa brez osebnega dovoljenja dotičnega, za kogar gre, ne dajemo podatkov.“

„Ja, pa saj onemu to ne bo nič škodilo.“

„Seveda ne, ampak to ne gre, da bi kdo na njegovo kožo špekuliral brez njegovega dovoljenja in za take posle ni župni urad. Pojdite k njemu sami in ga prosite, da dovoli, da ga zavarujete; on je revež, dajte mu nagrado Din 100, pa vam bo radevolje dovolil, da ga zavarujete!“

Konec! Drrrr!

Služkinja prinese pismo! Notri prosi gospodinja-gospodična za podatke za fanta I. I.

„Ali bi rada gospodična poročila tega gospoda in bi rada izvedela, koliko je star? Če je to, je najbolje, da ga sama vpraša, ji bo že povedal.“

„Ne, ne, zavarovati ga namerava, ker je bolehen.“

„Povejte vaši gospodični, naj se sama oglasi pri gospodu I. I. in če ji on da dovoljenje, potem ji bom pa napravil za dotičnega kandidata smrti — rojstni list.“

„Gospod župnik,“ začne dama, ki se je pripeljala nalašč iz Ljubljane, „bodite tako prijazni, pa mi dajte podatke za te tri osebe. N. N. bo približno 77 let stara, K. L. približno 80, T. P. pa 67 let.“

„Kajne gospa, potem boste pa v strahu eno leto, da vam tačas kateri ne umre, in na to boste pa zopet komaj čakali, da vam hitro pomro zavarovane osebe.“

„Pa se nasmehne in pravi: „Tako je, vsak si rad pomaga . . .“

Take in podobne „kšitelce“ moramo vsak dan gledati in poslušati v župni pisarni! Nam se upira! Zdi se, da vse diši po umazanosti!

Slišal sem od drugod tale slučaj: Živi v vasi star vaški revež. Dvajset ljudi ga je zavarovalo. In da jim ne bi umrl, so ga pitali, skrbeli na vse pretege za njega. Ko je pa potekla čakalna doba enega leta, se pa nihče ni več zmenil za reveža in je vse komaj čakalo, da bi kmalu umrl in bi potegnili za njim zavarovalnino! Ne vem, je li zgodba popolnoma resnična ali ne, ampak mišljenje mnogih pa dobro zadene!

Naj se vsak postavi na stališče reveža, bolnika ali starčka, ki ve, da nekateri komaj čakajo, kdaj bo umrl, da bi za njim potegnili zavarovalnino! Ali bi se tebi zdelo to prijetno?! In česar sam sebi ne želiš, tega tudi drugim ne stori. Špekulirati s tujim življenjem — to pač ne gre!

Druga plat te zavarovalne kampanje pa je delo v župni pisarni. Nek dopoldan sem skoro samo za zavarovanje iskal podatke starih očetov, mater in tet . . . Če bi šlo to tako naprej, bo težko zmagovati župno pisarno.

Da ne bi pa kdo hodil zastoj v župno pisarno, naj v Kranjskem zvonu pojasnim sledeče:

Rojstnih podatkov ne dajemo nikomur, razen osebam za lastno uporabo ali pa bližnjim sorodnikom ali pa osebam, katerim drugi zase to dovolijo.

Izpiskov za zavarovanje ne bomo več delali, ampak le pravilno kolkovane rojstne liste.

Cerkveno gospodarstvo v l. 1931.

Pri župni cerkvi se je pričelo leto 1931 z velikim dolgom v znesku Din 19.869·88. Med letom smo dali popraviti cerkvene orglje, na cerkveni fasadi so se napravila kamenita okna z železnimi križi in barvastim steklom, nabavil se je en misale — mašna knjiga, popravilo in nabavilo nekaj cerkvene obleke, napol se je dovrščila nova napeljava elektrike. Za te in druge stroške je izdala blagajna župne cerkve v letu 1931 skupno Din 41.226·—. Skupno pa je bilo cerkvenih dohodkov v letu 1931 Din 50.720·90, tako ostane še ob koncu leta 1931 primanjkljaja Din 10.414·98. Dohodki župne cerkve so predvsem pušca, darovanja, cer-

kveni sedeži, dohodki korne ustanove, prispevki ob priliki pogrebov in darovi. Med raznimi dobrotniki župne cerkve naj pred vsem omenjamo elektrarno Pavel Mayr in drug, ki daje župni cerkvi brezplačno električni tok, za kar se tvrdki na tem mestu iskreno zahvaljujemo.

Pungraška cerkev je lani dobila nov stolp in je bila renovirana znamenita altarna slika sv. Fabijana in tov. Renovacijo je izvršil akademični slikar Sternen. Celotni stroški za popravo cerkve in napravo novega stolpa so znašali Din 105.836·42 in sicer: arhitektu za načrte Din 3.000·—, tesarska dela Din 2.818·65, mizarska dela Din 2.546·—, kleparska dela 44.031·— in 3.800·— za zlatenje zvezd posebe, takse in davek na poslovni promet Din 1.129·—, zidarska dela Din 47.296·97, razne takse Din 1.212·97. Vse te stroške je prevzela nase mestna občina v Kranju, vse te stroške odpadla vsa dolgotrajna pogajanja, ki bi bila sicer potrebna, če bi se bilo delo izvršilo potom konkurenčne obravnave. Vsled tega se je tudi vse delo zelo pocenilo. Mestni občinski odbor je pri tej priliki pokazal veliko umevanje za ohranitev zgodovinskih in umetniških del in veliko koncilijantnost napram cerkvenemu predstojništvu, za kar naj se mu na tem mestu iskreno zahvalimo. Naj omenjam, da je pri tej zadevi pokazal g. župan veliko naklonjenost, g. občinski svetovalec M. Fock pa je žrtvoval mnogo časa pri sestavljanju proračunov in oddaji del in s svojo skrbjo prihranil vsaj par deset tisoč na izdatkih. Poleg tega, kar je mestna občina darovala za popravo cerkve in napravo stolpa, je imela pungraška cerkev še izdatkov v l. 1931 Din 3.990·90 in dohodkov 1.106·60. Ker je znašal predlanski primanjkljaj Din 11.426·23, znaša primanjkljaj koncem l. 1931 pri podružnici na Pungratu Din 14.336·53, kateri denar si je morala podružnica izposoditi. Predlanski primanjkljaj izhaja za napravo stolpa, ki ga je odnesel znani vihar.

Roženvenska cerkev je zaključila svoj račun l. 1930 s primanjkljajem Din 15.944·80; med letom je bilo stroškov Din 2.077·20, dohodkov Din 3.605·30, primanjkljaj — dolg koncem leta 1931 znaša Din 14.416·70.

Premskovo. Zapisnik, ki ga vodi g. župnik A. Jemec na Premskovem skupno z obema ključarjema izkazuje v l. 1931 dohodkov Din 4.020·55, stroškov Din 3.800·90, ostanek v blagajni koncem l. 1931 je znašal Din 210·65, kateri znesek se je izročil 21. jan. 1932 v župni pisarni za podružno cerkev na Premskovem. Med letom že je prejel župni urad za cerkev na Premskovem skupno Din 1.900·—. Gg. ključarji na Premskovem namreč skupno z g. župnikom Jemcem poravnajo manjše cerkvene stroške iz tekočega, večje izdatke pa krije župni urad v Kranju iz računa tamkajšnje podružnice, radi tega se vodi tudi dvojno računovodstvo. V župnem uradu pa kaže letni obračun sledeče zneske: Prejemkov je bilo skupno Din 19.536·16, stroškov 11.223·70, saldo mašnih ustanov iz zemljišča Din 3.410·40, tako je bil saldo v dobro za podružno cerkev koncem leta 1931. Din 4.902·60.

V l. 1931. so bili na Premskovem večji izdatki sledeči: napeljava elektrike v cerkev in župnišče je stala v celoti Din 6.475·—, davki in celoti Din 1.000·60, ostalo so bili razni manjši izdatki in pa izplačila za obveznosti ustanov.

Čirčiče: Dohodkov Din 1.086·83, stroškov Din 663·—, saldo v dobro znaša Din 423·73. Med letom je soseska sama krila stroške za popravo cerkvenih altarjev in zakristije.

Rupa. Dohodki Din 133·60, stroški Din 293·60, primanjkljaj Din 160·—.

Huje. Dohodkov je bilo Din 7.354·05, stroškov pa Din 9.893·90, končni primanjkljaj je znašal Din 2.439·85. Za popravo zvonika sta prispevali soseski Huje in Klanec, vsaka po Din 1.000. V letu 1931. se je popravilo ogrodio cerkvene strehe, ki je bilo ponekod že čisto gnilo, v stolpu so se stolpne line zaprle s pločevinastimi vrati, vse te poprave so stale skupno Din 8.877·60.

Dobrodelni vestnik.

Že v prvi dobi krščanstva je bila cerkvena organizacija tesno združena z dobrodelno akcijo. Tako si tudi danes ne moremo misliti dobre župnije brez cerkvene dobrodelne akcije. Nas vedno veseli, če kdo stori kaj dobrega za reveže. Kjer je smisel za karitativno delo, tam je še vedno v jedru mnogo krščanskega. Toda zdi se mi, da je potrebno povdarniti, da župnijska karitativna akcija ne izhaja iz kakega plehkega človečanstva, ampak mora rasti iz čiste krščanske ljubezni do Boga in do bližnjega.

Če podajamo vsako leto poročilo o naši karitativni akciji, ni to kako bahanje pred javnostjo in tudi ne hlastanje za kakim priznanjem, ampak neke vrste račun, ki smo ga dolžni podati oni javnosti, ki podpira to karitativno delo. Obenem je pa tako pročilo tudi izpričevalo, kako cvete v župniji pravi duh krščanstva, ki je — ljubezen.

Vincencijeva družba v Kranju. Nositeljica večine župnijskega karitativnega dela v Kranju je Vincencijeva družba. V letu 1931 je Vincencijeva družba podpirala z rednimi mesečnimi podporami 19 oseb oziroma družin. Izredno — to je od časa do časa — pa je podpirala 33 posameznikov in 43 družin.

Dohodki podporne akcije so bili sledeči: Članarina Din 3.462.50, dar hranilnice in posojilnice v Kranju Din 3.000, darovi za božičnico Din 4.068.25, obresti Majdičeve ustanove Din 1.221.10, obresti hranilne knjižice „Vincencijevi reveži“ Din 462.94, razno 385.50, stanje blagajne 1. jan. 1931 Din 11.877.92. Skupno torej dohodkov v l. 1931 Din 24.468.21.

Stroški so bili: Obdarovanje za veliko noč Din 2.275, doplačilo k božični zbirki Din 1.946, drva Din 2.025, darovi v denarju Din 4.895, obleka za revne prvoobhajance Din 795, redne mesečne podpore Din 2.170. Skupno torej stroškov Din 14.106.

Stanje blagajne, dne 31. dec. 1931 je bilo sledeče: V ročni blagajni Din 1.122.65, vloga v hranilnici Din 9.239.56.

Vincencijeva družba vzdržuje tudi **Marijanišče**, kjer se nahaja kmetijsko-gospodinska šola, sirotišče, dnevno zavetišče in otroški vrtec.

V kmetijsko gospodinski šoli je v zimskem tečaju 1931/32 19 gojenk. Med letom je zavod priredil dva kuharska tečaja za mestne gospe in gospodične.

V otroškem vrtcu je vpisanih 50 otrok, v sirotišnici 22 sirot.

Marijaniške sestre oskrbujejo po mestu tudi **bolniško oskrbo** in je vedno na razpolago vsaj ena sestra za bolniško pomoč, pogosto pa sta bili zaposleni pri bolnikih po dve sestri.

Mestna občina v Kranju prispeva mesečno Din 500 — za bolniško postrežbo, za kar naj ji bo na tem mestu izrečena iskrena zahvala.

Radi kmetijsko-gospodinske šole se Marijanišče peča tudi z umetnim vrtnarstvom in živinorejo.

V zavodu je bilo koncem leta 1931 8 č. sester in 1 kandidatinja.

Denarni promet Marijanišča je bil sledeči: Celotnih dohodkov je bilo 164.918.83, stroškov Din 162.633.83, v blagajni Din 2.220.—.

Poleg mestne občine, ki prispeva letno Din 5.000 — za bolniško postrežbo, je največji dobrotnik dr. Šemrov, ki daje brezplačno zavodu električni tok, za kar se mu na tem mestu najiskreneje zahvaljujemo.

Kruh sv. Antona. V župni pisarni daruje kak dobrotnik kako vsoto za reveže, v rožnovenski cerkvi je nastavljena pušca pri sv. Antonu, kjer se nabira za „kruh sv. Antona“, vse te nabirke so prinesle l. 1931 skupno 2020 dinarjev 40 par, ostanek iz lanskega leta Din 913.59, tako je bilo skupnih dohodkov Din 2.933.95, od tega se je razdelilo Din 1.160.10 pred novim letom, ostanek pa se

je ohranil za podpore v januarju in februarju, ki sta najhujša meseca za reveže in brezposelne.

Pri tej priliki omenjamo, da se je med letom ob priliki kakega veselega ali žalostnega dogodka v družini spomnilo nekaj družin s tem, da so darovale za reveže primerne zneske. Tako je n. pr. g. Pavel Mayr ob priliki smrti gospe Ane Tavčar v njen spomin daroval za reveže Din 400, gostilniška zadruga v spomin ge Ane Mayr Din 100, g. l. Z. ob drugi priliki Din 225 itd. Posebno ob smrtnih slučajih bi bilo gotovo bolj primerno, če bi sorodniki in prijatelji darovali za reveže, mesto da kupujejo dragocene vence, ki kmalu brez koristi segnijo na pokopališču.

Delavski dom tudi spada v krog naših dobrodelnih ustanov. Koncem leta 1931 je bilo v Delavskem domu na stanovanju 18 deklet in 50 moških, skupno 68. V letu 1931 je v Delavskem domu stanovalo več ali manj dolgo 369 oseb. Na hrano hodi povprečno poleg domačih še 50 oseb. Kar pri obratu preostane jedil, se vse razdeli med brezposelne in reveže, katerih se vsak dan precejšnje število oglasi v hiši. V Delavskem domu se je lansko leto zelo čutila gospodarska kriza. Mnogo delavcev je odšlo domov, ker so bili odpuščeni iz tovarn, drugi so ostali v domu brez dela. Mnogi brezposelni niso mogli plačevati ne stanovanja in ne hrane, tako so v l. 1931 ostali dolžni razni brezposelni Din 7.643.50, katero vsoto bo pač moral Delavski dom vpisati na konto „božji lon“. Pripomniti moramo še, da v l. 1931 ni Del. dom dobil od javnih oblasti nobene podpore. Edino podporo v znesku Din 10.000 je prejel ta zavod od Ljudske posojilnice v Ljubljani, kateri se za ta dar na tem mestu iskreno zahvaljujemo. S tem je Ljudska posojilnica v Ljubljani lepo pokazala svoj socialni čut za delavske stanove.

Drugi tečaj se vrši v gimnaziji celodnevni pouk. Za dijake, ki se vozijo po železnici domov je v Delavskem domu organizirala Vincencijeva družba **dijaško zavetišče**, ki nudi dijakom ceneno kosilo in sobo, kjer se na toplem pod nadzorstvom profesorjev pripravljajo na šolo. To zavetišče poseča 39 dijakov in dijakinj.

Župnija Kranj.

Oznanila za februar.

2. **Svečnica**, nezapovedan praznik Marijinega očiščenja. Ob 10. je najprej pridiga, na to blagoslov sveč, sv. maša z blagoslovom. Pop. ob 2.30 slovesne pete litanije in po litanijah je darovanje sveč.

3. **Sv. Blaž**, pred 6. sv. mašo in po sv. maši se deli blagoslov sv. Blaža. Ob 8. je sv. maša na Pungratu in v župni cerkvi sv. maša odpade.

5. **Prvi petek** v mesecu, sv. maša ob 6. z blagosl.

7. **Pustna nedelja**. Pričetek 40 urne pobožnosti. Ob 6. pridiga in na to blagoslov z Najsvetejšim, ki se na to izpostavi. Ob 10. peta sv. maša. Ob 3. pop. pridiga in litanije presv. Srca Jezusovega, ob 6. uri se Najsvetejše spravi v tabernakelj.

Prva nedelja v mesecu, ob 6. mesečno sv. obhajilo za moške.

8. **Pustni ponedeljek**, ob 6. se izpostavi Najsvetejše nato sv. maša. Sv. maše ob 6., 7., 8. 9. in 10. Ob 10. je sv. maša s petjem. Popoldne ob 3. pridiga in litanije presv. Srca Jezusovega, ob 6. se sv. R. T. spravi.

9. **Pustni torek**, dopoldan vse kakor pustni ponedeljek. Pop. ob 3. pridiga, slovesne litanije presv. Srca Jezusovega in zahvalna pesem.

Prosimo, da do 4. ure pop. odpade po mestnem trgu vsako razgrajanje in vsak spreved kakih šem, da se ne moti pobožnost v cerkvi!

Uro molitve naj molijo vsak dan tridnevnega češčenja sledeče: od 11. do 12. dop. III. red, od 12. do 1. zavodi in

bližnji sosedje, od 1. do 2. dekleta, od 2. do 3. žene, od 3. d 4. šolska mladina, od 5. do 6. moški.

Odpustki za 40 urno pobožnost: Popoln odpustek prejme oni, ki sprejme te dni sv. zakramente, obiše Najsvetejše in moli v papežev namen. Za vsak obisk sv. R. T. pa se prejme 10 let in 10 kvadragen odpustkov, kdor ima kesanje ali vsaj namen spovedati se.

Pustni torek ob 11. zvečer naznani veliki zvon pričetek 40 dnevnega posta.

10. **Pepelnična sreda.** Ob 8. blagoslov pepela in nato sv. maša. Ta dan se prične čas za velikonočno sv. spoved in obhajilo.

14. **I. postna ned.** Spomin kronanja sv. očeta Pija XI., ob 10. peta sv. maša z zahvalno pesmijo.

17., 19., 20. **Kvaterni dnevi.**

17. **Križev pot** zvečer ob 6. in litanije presv. Srca Jezusovega. **V postu je vsak petek zvečer križev pot in litanije presv. Srca Jezusovega.**

21. **II. nedelja v postu. Kvaterna.** Pop. po litanijah v Ljudskem domu velikonočni pouk za žene iz vse župnije. Popoldne križev pot in litanije.

28. **III. nedelja v postu, velikonočni pouk za može po 6. sv. maši v Ljudskem domu,** za može iz mesta in vasi, razen za Premskovo, ki ima na Premskovem po litanijah. Zjutraj ob 6. sv. obhajilo za dekliško Marijino družbo.

Poročeni pari 1931.

Tepina Anton, pekovski mojster, Stražišče 81, roj. 21. jan 1905 in **Tepina Ljudmila,** vlagalka, Kranj 135, roj. 13. sept. 1906 poročena 4. novembra.

Vakšič Djuro, roj. 2. nov. 1904 iz Karlovca in **Blaznik Leopoldina,** roj. 1. nov. 1906, poročena 26. dec.

Srakar Viktor, priv. uradnik, Kranj 109, roj. 13. decembra 1906 in **Kokolj Angela,** Kranj 96, roj. 30. avgusta 1904, poročena 8. avg. 1931.

Poročeni pari 1932.

Šorli Jožef, čevljarški mojster, Stara vas 46, rojen 25. febr. 1898 in **Bačnar Julijana,** Žiri, roj. 15. jun. 1912, poročena 13. jan.

Starc Anton, šofer, Kranj, Kokr. predmestje 26., rojen 29. marca 1906 in **Eržen Marija,** delavka, Kranj, Kokriško predmestje 38, roj. 8. sept. 1908, poročena 17. januarja.

Pelko Rudolf, krojač, Premskovo 48, roj. 27. decembra 1909 in **Dolar Jožefa,** delavka, Premskovo 35, roj. 19. marca 1910, poročena 17. januarja.

Pogačnik Franc, žagar, Srednja vas 17, roj. 5. maja 1909 in **Stare Marija,** delavka, Klanec 38, rojena 13. avgusta 1907, poročena 17. januarja.

Bitenc Alojzij, tesar, Premskovo 78, roj. 17. jun. 1903, in **Mezek Marija,** delavka, Premskovo 83, roj. 13. avgusta 1901, poročena 24. januarja.

Mrliška kronika.

Potočnik Alojzij, sin ključavničarja, Premskovo 89, roj. 31. okt. 1931, umrl 15. dec. 1931.

Deu Marija roj. **Prevc,** vdova po odvetniku, Kranj 114, roj. 26. avg. 1866, umrla 22. decembra 1931.

Jelenc Katarina, zasebnica, Kranj, ubožnica, rojena 23. nov. 1843, umrla 28. dec. 1931.

V Kranj so bili prepeljani, drugod umrli:

Kalan Anton, orožniški postajevođa v. p., Šmarjetna gora 33, roj. 10. marca 1848, umrl 19. dec. 1931.

Engelman Janko, Čakovec, poštni uradnik, Čakovec, roj. 5. julija 1905, umrl 25. dec. 1931.

Kocbek Viktorija roj. **Dolenc,** soproga tovarnarja, roj. 13. febr. 1882, umrla v Ljubljani 30. dec. 1931.

Štatistika za leto 1931.

V l. 1931 je bilo **rojnih** v župniji Kranj 125 otrok in sicer 64 dečkov in 61 deklic. Nezakonsko je bilo rojenih 11.

V mestu je bilo rojenih 59 otrok, na Premskovem 29, v Gorenjah 3, na Klanecu 14, na Hujah 6, na Rupi 6, v Čirčičah 8, skupno v okolici 66. Če primerjamo rojstva s številom prebivalcev, se jasno vidi, da je mesto daleč za okolico glede števila rojstev. V mestu, kolikor ga spada pod župnijo Kranj, je 3843 prebivalcev in na te odpade 59 rojstev; v okolici je pa le 1887 prebivalcev in se je tam rodilo 66 otrok. V Kranju ne pride na tisoč prebivalcev niti polnih 16 rojstev, v okolici mesta pa pride na tisoč prebivalcev več kot 34 rojstev! Mesto je torej v tem oziru precej, precej „moderno“!

Mrličev je bilo v župniji 61. Neprevidenih je umrlo odraslih 8. Izredno veliko je umrlo otrok v prvih mesecih starosti, tako je umrlo 17 otrok starih manj ko eno leto. Nad 80 let je bilo starih 10 oseb, nad 70 do 80 let starih 5 oseb, med 60 in 70 leti sta umrli dve osebi, med 50 in 60 leti je umrlo 10 oseb, v starosti med 40 do 50 leti ena oseba, v starosti 40 do 40 let dve osebi, v dobi 20 do 30 starosti dve osebi, v letih 10 do 20 let ena oseba. Od drugod so bili na kranjsko pokopališče pripeljani štirje mrličji. Iz Kranja drugam eden.

Poročenih parov je bilo 66 v Kranju, od teh je prišlo iz drugih župnij poročiti se v Kranj 9 parov. Drugam je šlo domačih k poroki 14 parov, tako je bilo domačih porok 73 parov. Oklicev je bilo v župniji 84. Poročali so se v pretečenem letu v ogromni večini delavski pari, med 70. ženini jih je 50 delavcev. Najmlajši ženin je bil star 20 let, najstarejši 58 let, najmlajša nevesta je bila stara 18 let, najstarejša 49 let.

Ločitev zakona se je priglasila v štirih slučajih, en par se je „premisli“ in sta se zakonska zopet sprijaznila.

Iz katoliške cerkve so izstopile tri osebe, vse radi tega, da so se kot že poročeni „ženini“ ali „neveste“ smeli znova „poročiti“ pri še živeči ženi ali živečem pravem možu.

Ena oseba, ki je bila rojena v Kranju, pa stanuje drugod, je priglasila vrnitev v katoliško cerkev.

Sv. obhajil je bilo l. 1931 v župni cerkvi 49.291, v Delavskem domu 1.000, na Premskovem 3.372, v Marijanišću 8.477, skupno torej v celi župniji 62.140, na vsakega prebivalca v župniji pride totej na leto 10:8 obhajil pri celotnem številu prebivalstva 5.730.

Razno.

Poizvedbe. Iz Italije je došlo poročilo o nekem Cerarju, ki je bil rojen okrog 1898 in je padel na romunskem bojišču 1917. Bil je nekje od Kranja doma in edini sin. Če kdo ve za njegovo družino, naj ji sporoči, da se oglasi v župni pisarni.

Vincencijevi družbi je darovala gostilničarska zadruga v spomin na pokojno gospo Ano Mayr. Prav lepa hvala!

Za brezposelne je daroval g. Leon Kastelic, autoizvošček, Din 41:65 kot nabirko pri snežnem avtomobilu pred Staro pošto.

Mohorjeva družba v naši župniji letos kljub krizi ne sme zaostati po številu udov! Din 20 si na leto utrpi tudi manj premožna družina, pa ima v teh lepih knjigah najljepše berilo. Kdor se še ni naročil na Mohorjeve knjige, naj to stori kmalu.

Na Rupi je cerkovnikovo službo soseska razdelila na več oseb, dokler se ne popravi hiša za cerkovnika in se ne nastavi stalen cerkovnik.

Srečke za stolnico v Beogradu se dobe v Zadrugi gospodarski banki jih vsem priporočamo.

Kranjsko slovenstvo. Kranjci smo naravno zelo ponosni na svoje slovenstvo oziroma narodno zavednost. Vendar si kaj posebno preveč tudi ne smemo domišljati! V „Slovcu“ se priobčujejo razni ponatisi iz lista pred 50 leti, kjer se posebno izrazito vidi borba našega naroda za male narodne pravice in za narodni obstanek. Pa mi je prišlo na misel, kako so bili pač pred 60 — 50 leti „Kranjci“

zavedni slovenski narodnjaki. Cerkvene matice so najlepša slika narodne zavednosti. In te matice nič posebno laskavo o tej zadevi ne govore. V krstni in poročni knjigi se pogosto botri sami podpisujejo. Posebno meščani in inteligenca se je pri tej priliki vedno sama podpisovala in v letih 1870, 1871 in 1872 sem našel v poročni in rojstni knjigi vsega skupaj samo 8 slovenskih podpisov, drugače se je pa vse podpisovalo: Handelsmann, Handelsmannsgattin, Wirth, Besitzer, Commis, Schneidermeister, k. k. Beamte itd. Slovensko so se dosledno podpisovali le tile: Matevž Pirc, trgovec-posestnik; Franc Omersa, trgovec; M. Vodušek, gimn. učitelj; Švelc Jerni, oštir. Zanimiv slučaj se je dogodil, ko se je 1. julija 1868 poročil Anton Bradaška in mu je bil za pričo Matevž Pirc, trgovec. Z njim je bil namreč za pričo še gospod, ki je pripisal k svojemu priimku »Seilermeister«, pa je Pirc energično dal to nemško besedo v oklepaj in zapisal poleg »vervar«. Točno pred 50 leti so se v poročni knjigi podpisale samo tri priče s slovensko označbo svojega poklica. V krstni knjigi pa leta 1881 že prevladuje slovenščina; dobimo pa zanimive slučaje, ko sta se slovenska botra podpisala tako, da je eden pristavil nemško svoj stan, drugi pa slovensko; poleg trgovca je kumovala »Besitzerin«, poleg »Handelscommisa« je botrovala hči hišnega posestnika, poleg k. k. »Försterja« je kumovala žena kupca, hčerki »k. k. Gymnasiallehrerja« je botroval advokatski koncipijent dr. Ivan Tavčar v Ljubljani. Polagoma pa vedno bolj ginejo nemški podpisi, l. 1895 je v krstni knjigi le še 5 nemških podpisov, v poročni knjigi pa ni nobenega več. Okrog leta 1900 pa izginejo skoro popolnoma nemški podpisi v naših maticah.

Župnija Šmartin pri Kranju.

Oznanila.

2. febr. **Svečnica.** Zjutraj božja služba po navadi, ob 9. z blagoslovom, ob 9. blagoslovitev sveč, po maši darovanje sveč. Zjutraj vesoljna odveza in obhajilo za Marijino družbo. Popoldne ob 2. pete litanije M. B., potem shod Marijine družbe v dvorani.
3. febr. **Sv. Blaž.**
5. febr. **Prvi petek v mesecu.** Sv. maša z blagosl.
7. febr. **III. postna nedelja.** B. služba božja po navadi. Popoldne ob pol 2. ura molitve, litanije Srca Jez.
10. febr. **Pepelnica.** Ob 8. blagoslovitev pepela, pelenje in sv. maša.
11. febr. **Spomin prikazni Brezmad. v Lurdu.** Sv. maša v Lurški kapeli.
14. febr. **I. postna nedelja.** Obletnica kronanja sv. Očeta Pija XI. Po maši ob 9. zahvalna pesem.
21. febr. **II. postna, kvaterna nedelja.** B. služba zjutraj po navadi., ob 9. z blagoslovom, popoldan križev pot, litanije in molitve za mrtve.
25. febr. **Sv. Matija, ap.** Sv. maša v Drulovki za sosesko.
28. febr. **III. postna nedelja.** B. služba po navadi. Na pepelnico pričetek velikonočnega sv. obhajila.

Kronika.

Poročeni v mesecu januarju:

1. **Košir Andrej**, tovarniški delavec, roj. v župniji Lučene z **Angelo Miklavčič**, šiviljo roj. v župniji Trata.
2. **Krmelj Blaž**, tovarniški delavec, rojen v Št. Joštu nad Vrhniko z **Angelo Hafnar**, tovarniško delavko, roj. v Sred. Bitinju.

Umrli:

- Urban Kržišnik**, kajžar, užitkar v Drulovku št. 16, roj. 22. maja 1857.

Statistika za l. 1931.

Oklicanih je bilo v letu 1931 56 parov. Poročevih 33 parov. Rojenih je bilo 124 otrok, med temi 12 nezakonskih, mrtvorojenih 3.

Umrlih je bilo skupno 57. Starost umrlih je bila: do 1 leta 25; od 1 do 10 let 1; od 10 do 20 let 3; od 20 do 30 let 0; od 30 do 40 let 1, od 40 do 50 let 2; od 50 do 60 let 9; od 60 do 70 let 6; od 70 do 80 let 8; od 80 do 90 let 1 in 92 in pol teta 1.

Pokorn Fran.

Štiridest-urna pobožnost presv. R. T. v Kranju.

Ena najstarejših nabožnih družb v Kranju je gotovo cerkvena bratovščina presv. R. T. Obstojala je že pred l. 1445.¹ Tega leta, dne 2. junija pa so k njej ustanovili še beneficij ali kaplanijo duhovni bratje imenovane bratovščine: Ivan Gall, župnik v Dobu, Žiga Lamberg, župnik v Šmartinu ob Kranju, Mihael, župnik v Šentjuriju nad Kranjem in še drugi člani bratovščine. V ta namen dajo eno hišo v mestu, poprej Liebenbergerjeva hiša, nasproti vrtu Steinerja. To hišo je cesar Friderik dne 18. sept. i. l.² oprostil vseh davščin in obdaril z vsemi svoboščinami, kakršne uživajo druge duhovske hiše v Kranju. Poleg tega dve njivi, ena je bila Eglaufova, travnik pri Kokrici na mahu, pristavišče, ki leži med Mihaela Pögel in Czentringa pristavo, zemljišče v Gorjah, katero ima Jurij, zemljišče v Gredde, kjer je Jurij sedel, zemljišče v Predosljih, kjer je sedel Martin Orehnik, zemljišče v Britofu, katero ima Guglič, mlin v Predosljih, ki ga ima Stahlitz, mlin v Cerkljah, ki ga ima Martin Mader, stope pod Lubnikom (Wubnikg). To naj uživa kaplan in naj ničesar ne zapravi. Kar prejme kaplan za dar, naj obdrži, s kranjskim župnikom Mat. Köfer smo se zanj in za njegove naslednike domenili, da dobi zato zemljišče na Klancu. Kadar kapaln umrje ali odide, bratje izvolijo drugega in ga prezentirajo kranjsk. župniku, ki naj ga tekom enega meseca potrdi. Kaplan naj vsak četrtek poje mašo pri altarju sv. R. Telesa in po evangeliju moli za žive in mrtve brate in sestre te bratovščine in opravi med tednom posebej po štiri maše v isti namen. Ako bi bil v četrtek praznik, naj opravi slovesnost drugi dan. Kadar mašuje pri altarju sv. Reš. Telesa, naj pristopi, kadar prečita zorničar med sv. mašo epistolo, na praznik ali ob nedeljah, ko se oznanja beseda božja, pa po pridigi. Ako je naš kaplan bolan ali zadržan, naj dobi namestnika. Tudi naj pride naš kaplan v svojem koroku v svetih časih v cerkev, da bo z župno duhovščino pel večernice in druge dnevnice in sicer, kadar ga Bog opominja. V pravice župnikove in njegovih duhovni pomočnikov naj pa beneficijat nikar ne sega. Stanuje naj v hiši, katero smo dali zanj in župnik naj mu ne dela neprilik. Ako bi prišlo obhajilo ali krst, pa domače duhovščine ni doma, naj gre obhajati ali krstiti tu v mestu naš kaplan. Ako ga župnik naprosi za kako uslugo, naj bo duhovni pomočnik njemu prijazen, da bo rad šel na delo. Ako bi kdo hotel imeti v župni cerkvi kako mašo z več duhovniki, naj povabi župnik tudi našega kaplana in naj mu nakloni del darov.

Prvi kaplan te ustanove je bil izvoljen in od župnika potrjen Mihael iz Višnje gore (de Weichselberg). Ustanovo je potrdil tudi oglejski očak Lovrenc dne 21. sept. 1445.³ Ustanovno pismo so pečatili: Jurij pl. Lamberg star., Martin, škof piščenjski in Jurij s Kamna. L. 1499. je pa dobila bratovščina potrjena pravila, ki so obširna in zanimiva. Potrdil jih je očakov namestnik Sebastijan Nasamben, škof konevienski, dne 12. junija 1499.⁴ ko je pri kanoničnem obiskovanju oglejske škofije bival v Kamniku. Potrdilno pismo, spisano na pergamentu in opremljeno s škofovim velikim pečatom, je poslal Matiji Operta, doktorju dekretov in župniku v Kranju. Potrdil je bratovščino in sledeča njena

pravila, ki so mu bila predložena od bratovščine. Dovolil je tudi napraviti bratovščini bandero s križem in to tudi nositi pri procesijah in pri pogrebih članov.

Poglavja pravil so sledeča:

1. V bratovščino⁵ se sprejemajo ljudje obojega spola in kateregakoli stanu, morajo pa pri vpisu vanjo obljubiti predstojniku ali proštu bratovščine, da bodo izpolnjevali pravila. Plačajo pri vstopu v namen bratovščine po 24 denarjev in pol libre voska.

2. Bratje in sestre morajo priti v sredo pred osmino sv. Reš. Telesa k biljam (vigili) in mrtvaškim večernicam (placebo) s prižganimi svečami v cerkev; kleriki v koretljih (superpelicio) pomagaja peti, neduhovniki (lajici) naj pa med biljami izmolijo 14 očenašev, 14 češčenih Marij in 12krat apost. vero za pokojne brate in sestre in za vse verne duše v vicah.

3. Po biljah gredo vsi člani bratovščine v sprevedu okoli po pokopilišču, duhovni z blagoslovljeno vodo in kadilom in pred kostnico, kjer so ohranjene kosti umrlih, kleriki pobožno izpojo večernice, neduhovniki obojega spola pa izmolijo 6 očenašev, 6 češčenih Marij in enkrat vero.

4. Ob pogrebni slavnosti (exequiae) se duhovni po opravljenem breviju vstopijo okrog par (feretri) in pobožno izpojo pogrebne molitve, poškrope in pokade, lajiki pa izmolio zgoraj omenjeno število očenašev.

5. Na osmino sv. Reš. Telesa zjutraj pridejo duhovni in svetni bratje in sestre k procesiji, ki gre v župno cerkev v Kranj. Duhovni gredo za procesijo v svojih ornatih naprej, za njimi pa bratje in sestre s prižganimi svečami proslavljajo živo Telo Kristusovo.

6. Ta dan se kakor po navadi pojo tri sv. maše. Prva se poje pri altarcu sv. Rešnj. Telesa, zjutraj med prvo sv. mašo pa Rekvijem za brate in sestre; druga (de beata Virgine) pri altarcu Matere božje; tretja po povratku procesije (de Corpore Christi) pri altarcu sv. Reš. Telesa. Med mašami se daje miloščina za pokojne brate in sestre bratovščine: vsak član da po navadi pri vsaki maši po en denar. Darovanje prve maše dobi kaplan, druge ubožci, tretje maše pa pridigar. Ta moli med tretjo mašo po „Credo“ očitno spoved, prečita iz zapisnika umrle člane bratovščine in vspodbuja žive člane. Lajiki pa molijo med vsako mašo po 14 očenašev, 14 češčenih Marij in 12krat vero za žive in mrtve člane.

7. Člani morajo biti v cerkvi od začetka, ko se maše prično, pa do konca, ko se izpojo mrtvaške molitve (exequiae), s prižganimi svečami.

8. Bratje in sestre naprosijo kaplana, da opravi obletnico za umrle člane in ga zato nagrade.

Nadalje: Če kak član umrje, naj se smrt brž naznani proštu in ta določi, kedaj bo opravilo po umrlem, kakor tudi povabi k pogrebu. Izmolji se za pokojnika 14 očenašev, 14 češč. Marij in 12krat vero. Pri opravlilu za ranjkim se vse vrši kakor za osmino sv. R. T.

Člani, ki k slavnostim bratovščine ne morejo priti v Kranj, naj opravijo molitve, kolikor je mogoče v svoji domači cerkvi, v Kranj pa naj pošiljajo kaplanu miloščino.

Vsak duhoven, ki je član bratovščine, opravi vsak mesec po eno črno mašo za umrle člane in naj vspodbuja vernike, da se vpišejo v bratovščino.

Pred ciborijem (shramba v steni za sv. Reš. Telo) naj gori večna luč, za katero skrbe člani bratovščine.

Vse slavnosti bratovščine naj se oznanijo s prižnice.

Bratovščina sv. Reš. Telesa, ki bo v Kranju čez 13 let obhajala svojo 500-letnico obstanka, je imela mogo udov iz vseh stanov in bila obdarovana tudi z mnogimi odpustki kot duhovnimi dobrotami za svoje člane.

Prišli so pa žalostni časi, reformacijska doba, ki je tudi za Kranj prinesla slabe posledice. Razpasle so se grde strasti, razuzdanost, požrestnost, surovost, kakor pričajo

vizitatorski zapisniki, zginila je pobožnost, živa vera, čednost, smešilo⁶ se je Najsvetejše, praznile so se cerkve, vse versko življenje je opešalo, luterstvo je zavladovalo v mestu. Ko pa je v to zmčsnjavo posegel bič krivoverstva (flagellum haereticorum) energični škof Tomaž Chroen, ki je z gorečo besedo rotill meščane, da naj se odpovedo krivi veri, ki je vzrok vsega nereda, je seme padlo na dobra tla, da so se meščani vrnili nazaj v naročje sv. cerkve. Da bi se pa to dobro še bolj utrdilo in poživilo, je vpeljal novo pobožnost presv. R. Telesa, nele za Ljubljano, kakor je bilo na Dunaju, ampak tudi za Kranj, namreč: 40 urno češčenje presv. Reš. Telesa.

V Ljubljani se je ta pobožnost vpeljala l. 1619., v Kranju pa l. 1624. v postnem času meseca marca v zvezi s sv. letom, ki ga je papež Urban njim dovolil.

Kako se je vršila? Naj podam tu ves red v istem razgovoru, kakor je bil v navadi pred 300 leti:

„Postava te Molitve 40 Vur ob tim zhassu S^a Iubilaea ali Rimskiga odpustka, isdilena na Vse stane, ū tim slovezhim majsti Cranju, skusi saukafovanie tiga Svittliga Firsta, inu Gnadliviga gospuda g. Thomasa Skoffa Lub. inu letukaje Vishiga Duhovniga oblastnika etc. inu skusi rounanie njih Vikariusa, tir Fajmostra g. Blasiusa Khusmanna na 3 dni: kokr V sreido: V prefarski cirqui S. S^a Cancijana etc. V četrtik: V Pungarti per S. S^a Fab. in Seb. Martirum. V Petik: V Roshenkranzi, per Devizzi Mariji V Sub.

6. Ob leti Vri, u' lutri se pripravi, k ti Molitvi g. Fajmoster red s' Caplanami, g. Pergrihtar, Meistni richtar, s' enim zeilim slovezhim Rathem, inu drugi gospudje, s njih fravami inu s' drushino.

7. Ossem ter šteri inu duajseti gospodie, s' fravami inu drushino.

8. Ena zeila posthena gmaina s' fravami inu drushino.

9. Zeilu meistu per obhaili svete mashe inu boshie slushbe, per pridigi, inu teh gmain prosniah ali molitvah.

10. Bratoushina S. Telesa, Vsi gospudje, Fraue inu drushina.

11. Bratoushina Mesarska, s' gospudmi, gospodiniami inu drushino.

12. Bratoushina S^a Stefana, gospudje inu njih gospodinie ter drushino.

1. Bratoushina S^a Troijce, gosdudje inu njih gospodinie tir drushino.

2. Brat. S^a Michlausha, gospndie, Fraue in njih drushina.

3. Bratje S^a Aloja, Vsi gospudie, njih gospe inu drushina.

4. Bratoushina S^a Iurja, gospudie, Fraue inu njih drushina.

5. Bratie Divize Marie is Roshenkrauza, gospudie, Frane etc.

6. Bratoushina Lonzharska Divice Marije, Mojstri, gospudinie etc.

7. Ob isti Vri dopolni suojo andoht tu zeilu meistu. Vsi glih gospudie, Fraue inu drushina, ti mlaishi inu starshi, buogi inu bogati, shularij, antverharij etc.“

Ta red se je ohranil in držal še l. 1646. — Kaj pa dandanes, ko je ista pobožnost prenovljena, ali bi ne bil zelo modern?!

¹ Gruden: Cerkv. razmere v 15. stol. str. 60. in 131. — K. zb. — Kr. Zvon 1931. št. 3. str. 6.

² Izvirnik v dežel. muzeju. — Letop. M. Sl. 1870. str. 100.

³ Dr. Gruden: Cerkv. razmere v 15. stol. str. 151.

⁴ Škof. arhiv.

⁵ Zb. Kob.

⁶ Lavtižar: Kranj str. 4.

Razširjajte „Kranjski zvon“!